

Laibacher Diöcesanblatt.

Nr. 3.

Inhalt: I. Allocutio Sanctitatis Suae Pii P. IX. ddto. 12. Martii 1877. — II. Bearbeitung wissenschaftlicher Fragen vom Jahre 1875: Kako naj ravna spovednik z grešniki v bližnji priložnosti? (Konec.) — III. Erkenntniß des k. k. Verwaltungsgerichtshofes ddo. 21. Dezember 1876 Nr. 496, betreffend die von dem neuen an den alten Pfarrer abzuführenden Stola-Pauschalien. — IV. Die Hinzufügung eines neuen Vornamens ist einer (unstatthafter) Aenderung des Vornamens gleich zu halten. — V. Einsegnung von Matrifen-Scheinen über Geburts- Trauungs- und Todesfälle schweizerischer Staatsangehöriger. — VI. Konkurs-Verlautbarung. — VII. Chronik der Diözese.

1877.

I.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI PII DIVINA PROVIDENTIA PAPAE IX. ALLOCUTIO HABITA DIE XII. MARTII MDCCCLXXVII. AD S. R. E. CARDINALES IN AEDIBUS VATICANIS.

VENERABILES FRATRES.

Luctuosis exagitati Nostri Pontificatus temporibus pluries vestrum amplissimum ordinem in has aedes advocavimus, ea mente ut gravia mala apud Vos deploraremus quibus Ecclesia indigne affligitur, et contra ea quae sive in Italia sive in aliis regionibus in perniciem Ecclesiae ac Sedis Apostolicae patrata sunt, Nostras protestationes ederemus. Novissimis vero hisce annis novos et violentiores usque impetus atque iniurias spectare debuimus, quas Ecclesia Dei in variis Orbis catholici partibus pertulit ab infensis hostibus, qui opportunam satis occasionem Iesu Christi sponsam oppugnandi reputaverunt calamitosam conditionem rerum nostrarum, et solitudinem eam in qua Nos omni humana ope destituti versamur. Optassemus quidem hodierna die Venerabiles Fratres menti et cogitationi vestrae proponere immanem hanc lateque diffusam persecutionem, quae in pluribus Europae regionibus contra Ecclesiam saevit, sed habentes in animo acerbam hanc descriptionem alio Vobis tempore exhibere, interim facere non possumus, quin Ecclesiae in hac Italia labores et vexationes in dies asperiores Vobis commemoremus, ac pericula quae quotidie maiora Nobis et huic Apostolicae Sedi impendere conspiciamus, aperiamus.

Septimus iam procedit annus, ex quo invasores civilis Nostri Principatus omnibus divinis ac humanis iuribus proculcatis, solemni pactionum fide violata, et calamitates illustris Nationis catholicae opportunitatem suam reputantes, vi atque armis provincias quae in nostra potestate adhuc erant occuparunt, hanc sanctam civitatem expugnare, ac tantae iniquitatis opere Ecclesiam universam luctu ac dolore compleverunt. Simulatae atque infidae promissiones, quas iis funestis diebus ipsi super rebus nostris, Guberniis exteris obtulere, declarantes se velle obsequium et honorem reddere libertati Ecclesiae, et liberam ac plenam esse velle Romani Pontificis potestatem, efficere non potuerunt ut Nos vana spe illecti non penitus praeciperemus animo, quae luctuosa ac misera Nos sub eorum dominatione manerent; quin probe conscii consiliorum impiorum quae propria sunt hominum quos novarum rerum studia et sceleratum foedus consociat, aperte praenunciavimus eam sacrilegam invasionem non tantum spectare ad civilem Nostrum Principatum opprimendum, quantum ad destruendas facilius, temporali nostra dominatione oppressa, institutiones omnes Ecclesiae, ad evertendam Sanctae Sedis auctoritatem, ad vicariam Christi potestatem quam licet immerentes gerimus in terris, omnino labefactandam.

Iamvero hoc opus demolitionis et eversionis omnium rerum quae pertinent ad ecclesiasticum aedificium atque ordinem, si non quoad consilia ac odium persecutorum, quoad gravissimas tamen ruinas quas usque ad hanc diem congesserunt pene consummatum dici potest; ac satis est oculos convertere ad leges et decreta ab initio novae dominationis huc usque edita, ut luculenter perspiciatur Nobis singillatim ac sensim alia ex aliis in dies media et praesidia fuisse sublata, quibus ad catholicam Ecclesiam ut par est regendam et gubernandam omnino indigemus. Enimvero iniquitas quae completa est suppressendis ordinibus religiosis, Nos strenuis ac utilibus adiutoribus damnose spoliavit, quorum opera in expediendis ecclesiasticarum Congregationum negotiis, in tot partibus ministerii Nostri exercendis Nobis omnino necessaria est, ac eodem tempore hic in urbe nostra tot domicilia

delevit quae religiosos viros ex exteris nationibus excipiebant, qui statis temporibus in hanc metropolim convenire consueverant ad roborandum spiritum, ad rationes de suo ministerio reddendas, atque ab ipsis radicibus crudeliter abscidit tot utiles et feraces plantas, quae fructus benedictionis et pacis in omnes terrae plagas afferebant. Eadem autem suppressionis iniuria quae Collegia perculit pro sacris missionibus in urbe constituta ad dignos operarios efformandos, qui Evangelii lucem in dissitas et inhospitas terras animose proferrent, ea misere subduxit tot populis tam salutare pietatis et caritatis auxilium magno cum detrimento ipsius civilis humanitatis et cultus, qui a Religionis nostrae sanctitate doctrina virtute dimanat. Huiusmodi vero leges per se acerbissimae et non solum Religionis, sed ipsius humanae societatis utilitati perquam adversae, maiorem etiam acerbiter deinde accipere ex novis ordinationibus rei publicae ministrorum, quibus religiosarum familiarum communi in domo consociationes, et novae admissiones pro regularibus utriusque sexus sub severis sanctionibus prohibentur. Disiectis Ordinibus religiosis Clero saeculari destruendo consilia et opera conversa sunt, ac funesta ea lex lata fuit qua Nos et Pastores italici populi magno cum luctu videre debuimus iuvenes clericos, Ecclesiae spem, a sanctuario nequiter avulsos, et coactos aetate ipsa qua se Deo solemniter consecraturi sunt, saecularis militiae balteum accipere, ac vitae genus perferre, quod ab institutis et a spiritu vocationis eorum longissime abhorret. Quid plura? Subsecutae sunt aliae iniustae leges quibus universum patrimonium, quod Ecclesia sacris diuturnis inviolabilibus titulis possidebat magna ex parte fuit ereptum, substitutis eius loco ac ex parte tantum exiguis redditibus, qui ancipitibus temporum vicibus, et voluntati ac arbitrio publicae potestatis penitus subiiciuntur. Deplorare etiam coacti fuimus magno numero aedificia quae pietas fidelium gravibus admodum sumptibus toleratis exererat, quae christianis Romae temporibus digna erant, quaeque pacatum hospitium praebebant virginibus Deo devotis aut Regularium familiis, indiscriminatim legitimis possessoribus eiectis occupata fuisse, et in profanos usus destinata. Adempta insuper fuerunt potestati Nostrae, et sacrorum ministrorum curationi, tot pia opera et instituta caritati ac beneficentiae exercendae consecrata, quorum nonnulla egestati aliisque miseriis et necessitatibus sublevandis mira munificentia ipsi Romani pontifices Praedecessores Nostri et externarum gentium pia liberalitas condiderant; ac si quae ex iis publicae caritatis operibus adhuc sub Ecclesiae vigilantia manent, lex quaedam non serius roganda esse fertur, qua illa a Nobis subtrahantur aut funditus aboleantur, veluti publica documenta non dubie nec obscure praenunciant. Vidimus praeterea, idque anima Nostra supra omnem modum dolore perculsa commemoramus, Ecclesiae auctoritati et mode rationi subductum publicum ac privatum doctrinarum et artium magisterium, et docendi munus creditum hominibus suspectae fidei, aut apertis Ecclesiae inimicis et qui non dubitarunt atheismi impietatem publice profiteri.

Occupatis hac ratione et eversis tot religiosis magnique momenti institutionibus, id non satis visum est filiis Ecclesiae desertoribus nisi etiam impedimenta ponerent sanctuarii Ministris ne suum spirituale ministerium valeant libere exercere; atque huc etiam nefarie perventum est ea lege in aula oratorum legibus ferendis novissime approbata, quae de *Cleri abusibus* inscribitur, cuius vigore crimini et noxae vertuntur Episcopis itemque sacerdotibus, ac gravibus poenarum sanctionibus mulctantur ii actus, quos sub insidioso nomine perturbationis conscientiae quam dicunt publicae, aut pacis familiarum praedictae legis auctores complectuntur. Eius porro quam innuimus legis iussu, verba ac scripta omnis generis quibus Religionis administri decreta leges aut alium quemque publicae auctoritatis actum vel rei sacrae iuribus, vel Dei aut Ecclesiae legibus adversantem, pro sui officii ratione notandum ac improbandum censeant, animadversioni et poenis perinde subiiciuntur, ac opera illorum qui praedicta scripta ediderint aut diffuderint, quocumque ex ordine ecclesiasticae auctoritatis, aut ex loco ipsa manaverint. Ubi haec lex perlata et promulgata fuerit integrum erit laico tribunali iudicium ferre, utrum ac quomodo sacerdos in sacramentis administrandis in divini verbi praedicatione conscientiam publicam et domesticam tranquillitatem perturbaverit, ac episcopalis et sacerdotalis vocis ea erit conditio ut ea comprimatur aut obstruatur, non minus quam vox ipsa Iesu Christi Vicarii, qui quamvis in se ipso nulli animadversioni obnoxius dicatur ob rerum politicarum rationes, in persona tamen eorum qui eius noxae affines fuerint puniendus esse censetur, uti publicus regni administer in conventu legumlatorum palam significare non dubitavit, cum respectu ad Nos habito aperte profiteretur nec novum aut insolitum esse in legibus, nec a iuris criminalis ratione scientia ac usu absonum, poenis subiici participes criminis, ubi praecipuus auctor puniri non possit. Ex quo intelligitur ad Nos etiam ex dominantium sententia huius legis telum spectare, ita ut ubi nostra verba aut acta in offensionem eius legis incidant, Episcopi aut sacerdotes qui nostros sermones et monita aut evulgarint aut executi fuerint poenas laturi sint eius praetensi criminis, cuius reatum et culpam Nos uti praecipuus auctor sustinere iudicabimur.

En Venerabiles Fratres quemadmodum non solum tot praesidia tot instituta roborata saeculis, invicta tempestatibus, Ecclesiae administrationi necessaria hostili violentia ac demolitione apud Nos eversa sunt, sed eo etiam progressum est, ut sublime illud munus docendi vigilandi animarum saluti prospiciendi quod Ecclesia a suo divino conditore accepit, nefario modo impediatur, severissimis poenis indictis ad obstruendum os ministrorum eius, qui dum docent populos servare omnia quae Christus mandavit, dum instant opportune importune arguunt absecrant increpant in omni patientia et doctrina, illud agunt quod divina eis et apostolica auctoritate praecipitur. Alias autem tenebrosas molitiones oppugnatorum Ecclesiae silentio praeterimus, a quibus nonnullorum etiam ex publicis administris consilia et incitamenta non abesse cognoscimus, quae eo spectant ut maiorum tribulationum dies Ecclesiae ipsi adducantur, vel promovendis schismatis occasionibus ubi futuri Pontificis electio inciderit, vel Episcoporum qui Ecclesiis Italiae praesunt spiritualis auctoritatis usu impediendo, cuius rei causa Nos novissime declarare coacti fuimus, tolerari posse ut acta canonicae institutionis eorundem Episcoporum laicae potestati exhibeantur, ad occurrendum quantum in Nobis est, funestissimis rerum adiunctis, in quibus non amplius agebatur de temporalium bonorum possessione, sed ipsae fidelium conscientiae, earum pax, animarum procuratio et salus, quae suprema Nobis lex est, in apertum discrimen vocabantur. Verum in hoc quod egimus ad gravissima pericula removenda, palam ac iterum agnosci volumus, Nos iniustam eam legem quae *regium placitum* vocatur omnino improbare ac detestari, aperte declarantes per ipsam laedi divinam Ecclesiae auctoritatem, eiusque libertatem violari.

Post haec autem quae hactenus exposuimus, omittentes plura alia, ad quae deploranda sermonem nostrum producere possemus illud petimus, qua ratione fieri possit ut Ecclesiam gubernare valeamus sub dominatione eiusmodi potestatis, quae omnia Nobis media et praesidia ad Apostolatam nostrum exercendum continenter adimit, omnem viam obstruit, nova in dies impedimenta novas difficultates interponit, novos usque laqueos insidiasque molitur? Profecto Nos satis mirari non possumus eos homines reperiri, quorum nescimus utrum levitas an malitia maior sit, qui sive per publicas ephemerides, sive peculiaribus scriptis sive impudentibus sermonibus plurium occasione conventuum habitis, obtrudere et persuadere populis conantur, praesentem summi Pontificis in urbe conditionem talem esse, ut etiam sub alterius potestatis dominatione constitutus plena libertate fruatur, ac tranquille et plene possit suo supremo spirituali primatu perfungi. Ad quam opinionem publice confirmandam nullam elabi occasionem sinunt sive cum Episcopi et fideles ex exteris plagis ad Nos visendos accedunt, sive cum eorum pios coetus in conspectum nostrum admittimus, sive cum impios ausus contra Ecclesiam Nostris ad eos sermonibus deploramus, quin de industria et callide incautis insinuare studeant, Nos reipsa plena potestate et libertate frui tum loquendi tum excipiendi fideles tum Ecclesiam universam administrandi. Mirum Nobis est quod talia impudenter iactari possint, quasi exercitium illorum actuum qui recensentur plene et omnino esset in nostra potestate, et quasi in iis tota gubernationis Ecclesiae ratio quae ad munus Nostrum pertinet, contineretur. Quis enim nescit non sub Nostra sed sub dominantium potestate esse actus eius libertatis quam tantopere extollunt, ita ut eatenus et tandiu eosdem actus exercere possimus, quatenus et quamdiu hoc ab iis non impediatur? Quae tamen nostrorum actuum libertas quantum sub eorum potestate sit, etsi alia argumenta deessent, satis innuit ac docet novissima ea lex quam nuper deploravimus, qua liberum exercitium spiritualis nostrae potestatis, et ministerii ecclesiastici ordinis nova et intolerabili oppressione constringitur. Quod si nonnullos actus Nos posse exercere permiserint, ea de causa quod agnoscant quantopere eorum intersit Nos sub eorum dominatione liberos existimari, quam multa tamen gravissima pernecessaria summique momenti sunt quae ad formidanda onera ministerii Nostri pertinent, quibus reipsa ac rite perficiendis, Nos dominantium iugo subiecti omni necessaria facultate et libertate caremus? Vellemus quidem illos qui ea quae retulimus scribunt aut loquuntur, oculos suas ad ea quae circa Nos accidunt conicerent, ac alieno paullisper a partibus animo diiudicarent, utrum vere dici possit Ecclesiae regendae potestatem Nobis divinitus commissam, cum eo statu ad quem Nos adegit invasorum dominatus posse componi. Vellemus eos agnoscere convicia iniurias contumelias quae etiam in aula Oratorum Populi continenter contra humilitatem Nostram effunduntur, convicia in quibus Nos quidem ignoscimus miseris qui ea promunt, sed tamen in offensionem maximam fidelium cedunt quorum communis Pater violatur, et eo tendunt ut imminuatur apud eos existimatio auctoritas veneratio, quam Vicariatus Christi quem indigni sustinemus suprema dignitas et sanctitas postulat. Vellemus eos testes esse probrorum et calumniarum quibus tum amplissimus ordo vester, tum sacri Ecclesiae Magistratus omnibus modis impetuntur, tanto cum administrationis eorum detrimento; testes esse irrisus ac ludibrii quo augusti ritus ac institutiones catholicae Ecclesiae dehonstantur, petulantiae qua sanctissima religionis mysteria profanantur, ac conspiciere publicis honoris significationibus et pompis

decoratam impietatem et atheos homines, dum contra religiosae supplicationes et pompae vetantur, quas avita italorum pietas libere semper celebrare solemnibus temporibus consuevit. Vellemus etiam ipsis notas esse blasphemias, quae impune, auctoritate publica dissimulante, contra Ecclesiam in legumlatorum conventu coniciuntur, in quo Ecclesiae ipsi subvertendi et aggrediendi criminatio est illata, libertas eius nefarium ac fatale principium vocatum est, doctrinae eius perversae, ac societati et moribus adversantes appellatae sunt, vis et auctoritas eius tamquam civili consortio perniciose incusata fuit. Neque possent iidem confictae nostrae libertatis praecones inficiari tot multiplices continuas graves occasiones in id comparatas ut incauta iuventus inflammatis cupiditatibus corrumpatur, ac ex eius animo catholica fides radicitus extirpetur. Si ipsi demum vias huius urbis, quae per B. Petri cathedram religionis sedes et caput est obirent, iudicare percommode possent utrum templa acatholici cultus his temporibus excitata, scholae corruptionis quaquaversus diffusae, tot domus perditionis passim constitutae, obscena et foeda spectacula quae oculis populi offeruntur, talem rerum conditionem faciant, quae tolerabilis sit ei qui pro sui apostolatus officio debet quidem et vellet tot malis occurrere, at contra omnibus mediis et rationibus, omni potestatis exercitio privatur, quo possit vel uni tantum ex tot malis necessaria remedia adhibere, et animabus in exitum ruentibus opem ferre. Hic tandem est Venerabiles Fratres status cui subesse cogimur opera eius Gubernii quod in hac urbe dominatur, haec est illa libertas et potestas exercendi ministerii nostri cuius nomine abutuntur et qua Nos potiri impudenter iactitant: libertas scilicet videndi demolitionem in dies deteriore ordinis et constitutionis ecclesiasticarum rerum, videndi exitium animarum, quin operam nostram ad tot damna opportune reparanda impendere et navare possimus. His ita se habentibus nonne nova amarulenta irrisio et ludibrium existimandum est illud quod saepe dicitur, nempe debere Nos conciliationis et concordiae consilia cum novis dominatoribus inire, cum haec conciliationis ratio non aliud ex parte nostra esset, nisi omnino prodere non modo summa Sanctae huius Sedis iura, quae tamquam sacrum et inviolabile depositum ad hanc supremam cathedram evecti custodienda ac tuenda recepimus, sed etiam et praecipue prodere divinum ministerium Nobis pro salute animarum commissum, tradere hereditatem Christi in manus auctoritatis huiusmodi, cuius opera ad ipsum catholicae religionis nomen, si fieri posset, delendum, diriguntur? Nunc profecto terrarum orbi claro in lumine omnique ex parte conspicienda praebetur vis vigor fides earum concessionum, quibus ad fidelium illusionem hostes nostri libertatem et dignitatem Romani Pontificis tueri se velle ostentarunt, quae fundamentum suum positum habent in arbitrio ac hostili voluntate reipublicae moderatorum, quorum in potestate est iuxta sua consilia et rationes, ac pro lubitu eas aptare, servare, interpretari, atque executioni mandare. Haudquaquam certe, haudquaquam Romanus Pontifex est aut erit unquam plenae libertatis compos, ac suae plenae potestatis, donec aliis in urbe sua dominantibus subiiciatur. Alia eius sors Romae esse non potest nisi aut supremi Principis aut captivi: nec unquam catholicae Ecclesiae universae pax securitas tranquillitas constare poterit, donec exercitium supremi apostolici ministerii obnoxium fuerit studiis partium, arbitrio dominantium, vicibus politicarum electionum, consiliis et operibus hominum callidorum ac utilitatem iustitiae praeferentium.

At in tantis malis queis laboramus et premimur ne putetis Venerabiles Fratres aut animum Nostrum fractum concidere, aut illam in Nobis fiduciam deficere qua Omnipotentis et Aeterni decreta expectamus. Nos quidem consilium cum inissemus post occupationem ditionis Nostrae Romae potius manendi quam quaerendi alienis in terris tranquillum hospitium, idque ea mente ut penes Beati Petri sepulcrum pro re catholica vigiles excubias ageremus, numquam destitimus auxiliante Deo pro causa Eius tuenda certare, et quotidie certamus nullibi loco cedentes hosti nisi vi depulsi, ut perpauca illa quae adhuc reliqua sunt ab impetu diripientium et pervertere omnia conantium vindicemus. Ubi autem caetera Nos defecerunt praesidia quibus Ecclesiae et religionis rationes tueremur, Nos nostrae vocis et nostrarum expostulationum officio usi sumus; cuius rei testes estis ipsi quibus communia pericula communis Nobiscum dolor fuit: saepe namque verba excepistis publice a Nobis prolata sive ut nova facinora reprobarem et contra invalescentem hostium violentiam protestaremur, sive ut aptis monitis fideles instrueremus ne insidiis improborum et simulatae religionis specie, neu noxiis falsorum fratrum doctrinis deciperentur. Utinam vocibus Nostris tandem admoveant aures animumque adiiciant illi quorum ad officium pertinet et maxime interest, auctoritatem Nostram sustentare, et causam qua nulla iustior et sanctior, viriliter tueri! Nam qui fieri potest ut illorum prudentiam fugiat frustra solidam ac veram prosperitatem in nationibus, tranquillitatem ac ordinem in populis, stabilitatem potestatis in iis qui sceptrum tenent expectari, si Ecclesiae auctoritas quae societates omnes recte constitutas vinculo religionis continet, impune contemnatur et violetur, eiusque Caput supremum in suo ministerio obeundo plena libertate uti nequeat, et potestatis alterius sit obnoxium arbitrio?

Illud sane feliciter accidisse laetamur, ut voces Nostrae ab universo catholico Populo filiali pietate Nobis obstricto, libentissime magnoque cum fructu exceptae fuerint; talia enim sunt quae ab ipsis accepimus dilectionis assidua et iterata testimonia, ut et ipsis et Ecclesiae summam gloriam conferant, et bene sperare Nos iubeant laetiores dies eidem Ecclesiae et huic Apostolicae Sedi orituros. Ac profecto vix verbis aequare possumus iucunditatem solatii quod percepimus validis licet auxiliis undique destituti, intuentes egregios animorum motus et generosa studia quae sponte excitata latius in dies propagantur inter gentes etiam remotissimas, ut Romani Pontificatus et humilitatis Nostrae causam suscipiant, dignitatem tueantur. Liberalia subsidia quae ex omni terrarum parte ad Nos perveniunt ut urgentibus necessitatibus Sanctae huius Sedis prospiciamus, et frequentia tot filiorum nostrorum qui ad has Vaticanas aedes ex omni gente conflunt ut visibili Ecclesiae capiti devotam voluntatem suam testentur, eiusmodi pignora animorum fidelium sunt, pro quibus pares agere gratias divinae bonitati omnino nequeamus. Vellemus tamen ab omnibus intelligi, quod salutaris documenti loco esset, intimam vim et significationem veram peregrinationum istarum, quas hoc tempore crebro iterari videmus, quo Romanus Pontificatus teterrimum bellum experitur. Scilicet illae non eo valent tantum ut amorem et observantiam fidelium prodant erga humilitatem Nostram, sed manifestum praebent indicium sollicitudinis et anxietatum quae eorum corda perturbant, quod communis Parens in abnormi prorsus ac incongrua conditione versatur. Neque haec anxietas et sollicitudo conquiescet, imo augeatur oportet, donec in possessionem plenae et verae libertatis Pastor universae Ecclesiae restituatur.

Interea nihil magis optamus Venerabiles Fratres quam ut voces Nostrae ex hoc parietum septo ad ultimos terrarum fines manent, ut totius orbis fidelibus pro illustribus quae continenter ipsi exhibent filialis dilectionis et obsequii argumentis, sensus gratissimi animi nostri testentur. Optamus enim iis gratias agere pro pia liberalitate, qua etiam interdum difficultatis rerum suarum obliti Nobis opitulantur, agnoscéntes Deo offerri quidquid Ecclesiae tribuitur, gratulari pro magnanimitate et virtute, qua impiorum iras et irrisiones despiciunt, Nosque iis devinctos proferri pro alacritate qua significationes sui amoris Nobis offerre student ad celebrandam anniversariam diei illius memoriam, quo ante quinquaginta annos Episcopalis consecrationis munus, licet indigni suscepimus. Nec minus Nobis in votis est, ut omnes etiam Ecclesiarum quae late per orbem diffusae sunt Pastores, voces has Nostras excipientes ex iis incitamentum sumant, ut significant fidelibus suis pericula, oppugnationes et incommoda quotidie graviora, quibus premimur, eosque simul certiores faciant. Nos quidem nunquam destituros quicumque rerum exitus futurus sit, ab improbandis iniquitatibus quae coram Nobis patrantur; verum fieri posse aliquando cum propter leges nuper rogatas, tum propter alias quae praenunciantur etiam saeviores, ut vox Nostra usque ad eos non nisi rarius, et aegre admodum per interpositas difficultates possit afferri. In his tamen rerum adiunctis Pastores ipsos excitamus, ut greges suos praemoneant, ne falacibus capiantur artibus quibus homines fraudulentis veram rerum conditionem in qua positi sumus verbis invertere et deformare nituntur, sive celantes acerbiter eum, sive libertatem Nostram extolentes, et potestatem nostram nemini obnoxiam esse affirmantes, dum vere rem totam sic paucius complecti possumus: scilicet Ecclesiam Dei in Italia vim et persecutionem pati: Christi Vicarium neque libertate, neque expedito plenoque usu suae potestatis frui.

Cum res hoc loco sint, nihil opportunius ducimus, nihil cupimus impensius, quam ut iidem omnes Sacrorum Antistites qui miram concordiam in tuendis Ecclesiae iuribus et egregiam in Apostolicam Sedem voluntatem suam multiplici indicio Nobis constanter probarunt, fideles quibus praesunt excitent, ut ea ratione ac ope quam iura sinunt cuiusque regionis, sedulo agant apud eos qui summam rei publicae tenent, quo accuratius gravis conditio perpendatur in qua Caput catholicae Ecclesiae degit, atque efficacia adhibeantur consilia obstaculis amoliendis, quae veram ac plenam *independentiam* eius impediunt. Quoniam autem Dei omnipotentis est mentibus lumen immittere et flectere hominum corda, non solum Vos rogamus Venerabiles Fratres ut fervidis apud Eum precibus hoc maxime tempore utamini, sed et ipsos catholicorum omnium populorum Pastores vehementer hortamur, ut fideles sibi concreditos in sacra templa convenire curent, ubi pro Ecclesiae matris salute, pro inimicorum nostrorum conversione, et fine malorum tam gravium lateque patentium humiles preces ex intimo animo effundant. Excipiet ut firmiter confidimus, orationem populi ad se clamantis Deus, cui beneplacitum est super timentes Eum, et in eis qui sperant super misericordia Eius.

Caeterum Venerabiles Fratres confortemur in Domino et in potentia virtutis Eius, atque induti armaturam Dei, lorica iustitiae et scutum fidei, praeliemur strenue ac fortiter adversus potestatem tenebrarum, et nequitiam huius saeculi. Iam certe studium omnia miscendi perturbandique eo devenit, ut torrentis instar omnia se in praeceps tracturum minitetur, nec pauci ex iis qui novarum rerum auctores aut fautores extiterunt respectant conterriti, operis ipsi sui formidantes effectus. At Deus Nobiscum est, eritque usque ad consummationem saeculi.

Timendum est iis, de quibus scriptum est: „Vidi eos, qui operantur iniquitatem et seminant dolores et metunt eos flante Deo perüsse, et spiritu irae Eius esse consumptos.“ At Deum timentibus et certantibus in nomine Ipsius ac in Eius potentia sperantibus misericordia et praesidium reservatum est, neque dubitandum, quin cum Eius sit causa, Eius sit pugna, Ipse certantes adiuvet ad victoriam.

II.

Kako naj ravna spovednik z grešniki v bližnji priložnosti?

(Konec.)

Kako je ravnati v oziru odveze?

I. Določila sv. Cerkve.

Pred vsem je potrebno, da mora spovednik, ki ima opraviti z grešnikom v bližnji priložnosti, vediti in pred očmi imeti določila sv. Cerkve; ona je zaverгла štiri to vprašanje zadevajoče stavke, in to nam mora biti podlaga pri reševanju djanskih vprašanj.

Pervi stavek je zaverгel Alexander VII. (18. Mart. 1666): Non est obligandus concubinarius ad eiciendam concubinam, si haec nimis utilis esset ad oblectamentum concubinarium, vulgo regalo, dum deficiente illa, nimis agra geret vitam et aliae epulae taedio magno concubinarium afficerent et alia famula nimis difficile inveniretur. (prop. 41.) To zadeva naravnostno bližnjo priložnost (in esse), in ker je ta stavek bil zaveržen, je razvidno, da taki in enaki vzroki nikakor ne zadostujejo, da bi bila bližnja priložnost neogibljava — mora se toraj opustiti, da bo spokornik zamogel biti odvezan.

2. Naslednji trije predlogi so izmed 65terih stavkov, ktere je Inocenci XI. (2. Mart. 1679) zaverгel o kterih se v vvodu pravi: et unamquamque ipsarum, sicut jacent, ut minimum tamquam scandalosas¹⁾ et in praxi perniciosas esse damnandas et prohibendas. Zaverženi stavek je: Potest aliquando absolvi, qui in proxima peccandi occasione versatur, quam potest et non vult omittere, quin imo ex proposito quaerit et ei se ingerit (prop. 61.). Pervi del zadeva priložnost in esse, drugi del priložnost non in esse. Ker je bil ta stavek zaveržen, iz tega sledi: Nihče ne more biti odvezan, kteri bližnje priložnosti noče zapustiti, akoravno bi jo lahko, kakor tudi tisti ne, kteri je prostovoljno in nalaš iše; ker pri takem manjka resnične volje greh zapustiti; ta resnična volja pa je za odvezo neogibno potrebna. — Ni pa v tem stavku naravnost določeno, ali se mora bližnja priložnost vselej poprej zapustiti, preden se zamore dobiti odveža, ali pa že včasih, v gotovih slučajih, spovedniku že sama resnična volja sme zadostiti, da sme dati odvezo. Odgovor na to vprašanje je toraj še prepušen nravníkom.

3. Tretji zaverženi stavek terdi: „Proxima occasio peccandi non est fugienda, quando causa aliqua utilis, aut honesta non fugiendi occurit.“ (prop. 62.) Ta stavek zahteva, da je že vsak le koristni vzrok zadosten, da je bližnja priložnost, bodi si in esse, ali non in esse, neogibljava. — Ker je pa stavek zaveržen, je razvidno, da vsak koristen vzrok še ne sadostuje.

4. Četerti zaverženi stavek se glasi: „Licitum est quaerere directe occasionem proximam peccandi pro bono spirituali vel temporalis nostro, vel proximi.“ (prop. 63.) Ta stavek zadeva bližnjo priložnost, quae non est in esse, kakor tudi časno ali dušno korist za se ali za bližnjega. Kdor pa bližnje priložnosti naravnost iše, bližnjo priložnost tudi naravnost hoče, hoče toraj tudi greh, quia in moralibus, pravi Suarez, idem est comittere ac exponere se periculo committendi. To pa ni po nobeni ceni pripušeno.

2. Pravila nravníkov.

A. Prostovoljna bližnja priložnost.

1. Nihče ne sme prostovoljno in nalaš bližnje priložnosti k grehu iskati; (prop. 63. dann. ab Innoc. XI.) ravno tako se ne sme prostovoljno v taki priložnosti zadržavati, naj že bo ta priložnost in se ali per accidens, in esse, ali non in esse. Kdor tej nikavni dolžnosti noče zadostiti, priložnosti noče opustiti, je kakor nespokoren grešnik odveze nevreden, naj tudi obeta, da se bo greha varoval in poboljšal. Kdor prostovoljno ostane v

¹⁾ Pohujšanje je tukaj terpivno, ne dejavno. Cennus pravi: Non enim hic scandalum more vulgi usurpamus, quod aureus offendit, quodve fidelis populus horret, sed pro eo, quod infirmis causam ruinae praestat. Cardennas. Crisis theolog. dissert. I. proba-
mialis c. 9. n. 149.

nevarnosti, v kateri bo verljivo smerten greh storil, je že to zanj velik greh¹⁾. Cardinal de Lugo pravi:²⁾ quia ille, qui vult manere in illo periculo morali (po našem načelu: probabili) labendi, non videtur habere propositum efficax non peccandi. Ex obligatione enim vitandi peccatum, sequi videtur obligatio vitandi ea, quæ tali necessitate secum trahunt peccatum, saltem quando moraliter possumus ea vitare. — K pravi pokori je potreben tudi terden sklep ne več grešiti, torej tudi se varovati bližnjih priložnosti k grehu. Spovednik ne sme poskušati, ali se bo grešnik bližnji priložnosti vkljub vendar morebiti varoval greha, in mu dati odvezo. Naravnost in določno se mu mora povedati, da ne more biti odvezan, dokler priložnosti ne zapusti.

2. Ali je treba poprej bližnjo priložnost zapustiti, preden se da odveza, ali že zadostuje terdna volja in obljuba spovedenčeva?

To vprašanje prav natanko in na široko obravnava Cardenas:³⁾ poznejši pravniki so le iz njega zajemali. On terdi, da je treba poprej bližnjo priložnost zapustiti, preden se da odveza: Nunquam posse absolvi eum, qui habet occasionem proximam voluntariam, antequam eam expellat. Svoje mnenje podpira z mnogimi razlogi. On pravi: Peccat mortaliter concubiniarius⁴⁾ retinens voluntarie proximam occasionem peccandi (n. 76). Hoc præceptum non retinendi occasionem est negativum (n. 77). Qui habet occasionem proximam voluntariam peccandi, nequit absolvi ante expulsionem illius (n. 78.) Tunc permanet in statu peccati mortalis (n. 79 pro conclusione hunc syllogismum objicio: concubiniarius. dum retinet domi concubinam, cum possit expellere, est in statu peccati mortalis; dum absolvitur, retinet concubinam domi, cum possit expellere: ergo dum absolvitur, est in statu peccati mortalis. Sed qui absolvitur in statu peccati mortalis, invalide absolvitur: ergo is concubiniarius invalide absolvitur.) Potem nadaljuje: Præceptum non retinendi obligat semper et pro semper (n. 80). Propositum adimplendi præceptum non est adimpletio illius (n. 81. et 82). Periculo peccandi se exponit, qui voluntarie persistit in periculo (n. 83). Se committere voluntarie periculo peccandi, idem est moraliter, ac velle peccatum (n. 84). Imprudens est, qui, cum potest, non se eripit a periculis. (n. 89. et seq.)

Sklicuje se pa Card. na mnenja drugih pravnikov in navede Sanchez, Bonacina, Coninck, Azora, Silvester Angela. — posebno na 61. stavek, katerega je Inocenci XI. zavergel, ter pravi: Sed post damnationem propositionis 61. aliqui authores admittunt, posse absolvi. bis, ter vel quater concubiniarium habentem occasionem proximam voluntariam. Toda gotovo je, da ta stavek ne spada sem; zatorej sv. Alfonz, ki se sicer sklada s Card., piše:⁵⁾ Sed hæc ratio non convincit; nam aliud est, posse absolvi, qui occasionem non vult omittere, ut dicebat propositio, aliud, qui, licet non velit omittere ante absolutionem, bene tamen vult omittere statim post absolutionem. Tudi drugi dokaz (n. 77) Carden. ne zadostuje. Bolj veljaven pa je vzrok naveden n. 83, 84. Silno težko je večkrat bližnjo priložnost zapustiti, ker se serce na njo preveč naveže. Če se toraj priložnost pred odvezo ne odpravi, se bo grešnik verljivo zopet pregrešil, (redibit ad vomitum) če v njej ostane. — Toraj bi spovednik, ako bi ga odvezal, ne spolnil svoje dolžnosti ne kot zdravnik, ne kot sodnik, ker bi dal nepripravljenemu odvezo in bi se ne poslužil pripomočkov za ozdravljenje potrebnih.

Kdor je toraj v bližnji priložnosti, pa vendar obljubi, da jo bo precej odpravil, je razločiti, kakor učita sv. Karol Bor. in sv. Alfonz, ali je priložnost sama na sebi (in re ipsa, in esse), ali pa je po naključji (non in esse).

1. Če je grešnik v bližnji priložnosti sam na sebi (in esse) (n. pr. concubiniarius, če posel živi skupaj z drugo osebo, s katero je že grešil; če ima podobo, ki mu vedno čut draži), mu je odveza odložiti (pro medicina), tudi če pride pervikrat k spovedi in poboljšanje obeta, in če tudi ni dvomljivo, da je obljuba resnična. Sv. Karol Bor. pravi: „In occasionibus, quæ sunt in esse, poenitentem neque prima vice absolvendum (quascunque promissiones proferat), nisi prius occasionem amoveat“. „Et hanc sententiam, (saltem ordinarie loquendo) omnino esse sequendam.“⁶⁾ To pa za to, ker je človeško serce slabo in se mora hudo premagovati, da priložnost odpravi. Če

¹⁾ Sporer. n. 323.

²⁾ Lugo, disput. XIV. sect. X. n. 150 in fine.

³⁾ Cardenas, Dissert. XL. c. V. a. 1—2 n.

⁴⁾ Hæc quæstio solet ab authoribus tractari sub terminis concubiniatus; quia in genere occasionis proximæ, hæc est frequentior, ita ut quidquid de hac occasione dictum fuerit, intelligi debet de quavis alia occasione proxima alterius materiæ.

⁵⁾ St. Alf. l. c. n. 454.

⁶⁾ St. Alf. l. c. 454.

toraj spovednik sklepa njegovega s tem ne podpira, da mu odvezo odloži, ga nikdar ne bo spolnil, — to spričuje skušnjava. Kaj lahko se pa zgodi, da sklep prelomi, kajti volja človeška je slaba in vedno slabši, kolikor večjo moč greh čez njo zadobiva: po vsakem povračevanju v greh bolj oslabi volja, grešnik vedno globokeje pade — poslednjič tako globoko, da več vstati ne more. — Spovednik pa je tudi zdravnik, mora se vsih pripomočkov poslužiti, da dušo reši, toraj tudi tega, da odvezo odloži, ko bi bil spovedanec prav resnično skesan. Če grešnik s tem nij zadovoljen, že zarad tega ni pripraven za odvezo, ker se verjetni nevarnosti izpostavi, da bo svoj sklep prelomil in grešil. Tu ne velja vgovor, da pripravljenu spovedencu se ne sme samovoljno odveze odložiti, ker kot zdravnik se mora vsih za ozdravljenje potrebnih pripomočkov poslužiti. Sv. Alfonz pravi: *Occasio extrinseca, praesertim ubi agitur de vitio turpi, quando praesens est, ita mentem excaecat, ut omnia proposita e memoria deleat, et ad peccata, ut aliquis, etiamsi certam damnationem ab illo crimine ecuturam cognosceret, adhuc a peccato non desisteret.*¹⁾

Pa sv. Alfonz sam pripoznava, da so izjeme od tega ojtrega pa potrebnega pravila vendar le pripuščene in sicer:

- a) Kadar spokornik razodeva tako nenavadno znamenje kesanja in spreobrnjenja, da se sme po pameti terdit, da ga je Bog posebno razsvetlil in mu milost podelil, da zanj ni več bližnje nevarnosti sklep prelomiti; n. pr. če ob času misijona tak grešnik k spovedi pride. Ako bi moral spokornik n. p. deklo, ktera je zanj bližnja priložnost, o katerih pa svet čisto nič napčnega ne misli, še med misijonom odpraviti iz hiše, bi bila to priložnost k marsikakemu sumničenju in skoraj očitna pokora. Tukaj bi zadostovalo pravo kesanje in terden sklep priložnost odpraviti. Bl. Leonardo tacega spovedenca tako le nagovori:²⁾ Prav za prav bi vam zdaj ne mogel in ne smel dati odveze, ker pa ste se tako skesano spovedali in ker tako terdno obljubite, da bote ono osebo odpravili, vam verjamen, da vaša obljuba je resnična in ne hinavska. Ne verjel bi vam drugekrati, pa ker je zdaj ravno sv. misijon, vam hočem dati odvezo, če mi obljubite, da bote 14 dni po misijonu osebo odpravili, ta čas pa nikdar same v svojo sobo pustili, nikdar nepotrebnih reči z njo ne govorili, ne svojih oči vanjo vpirali, tudi morate med tem časom iti dvakrat k spovedi i. t. d. Sicer pri drugih priložnostih pa je večkrat nar boljše odvezo odložiti, si *commode fieri potest*, da svoj sklep toliko hitreje in bolj gotovo spolni.
- b) Kadar se resnično skesan grešnik ne more več, ali še le čez dolgo časa ravno temu spovedniku spovedati in bi moral iti k drugemu spovedniku. Takemu pa se le takrat odveza dati za more, če nij bil poprej že po drugem spovedniku opominjan, pa se nij poboljšal.
- c) Če spovedenec iz nevednosti ni spoznal bližnje priložnosti ali pa ni vedel, da se mora zapustiti, se mu pervikrat sme dati odveza, preden je priložnost odpravil, — in
- d) Kadar je za spokornika nravna sila prejeti odvezo, preden zamore odpraviti priložnost; kadar na pr. spokornik brez velikega pohujšanja, ali velike škode na dobrem imenu ne more sv. Obhajila opustiti. Pri vseh teh slučajih pa mora biti vsaj gotovo, da je spokornik vsaj zdaj pripravljen, posebno, da ima trdno voljo priložnost zapustiti.

Stareji nravniki in drugi, kateri s sv. Karolom B. ne razločujejo mej bližnjo priložnostjo in *esse in non in esse*, učijo, da zadostuje že resnična volja bližnjo priložnost zapustiti, da se jim sme dati odveza. — Če so pripravljene pri spovedi, naj se enkrat ali drugikrat odvežejo; še le potem, ko so se prepričali, da grešnik zopet greši in ne spolnuje, kar je obetal, naj se mu odveza odloži. Sancierus pravi: *Concubinarius posse absolvi ter, vel quater, antequam realiter expellat concubinam — dum tamen habeat firmum propositum expellendi illam.*³⁾ Lugo postavi splošno vodilo: *Regula communis et universalis est, eum, qui est in occasione solum remota posse absolvi, non vero eum, qui est in occasione proxima, quam non vult relinquere.*

Ravno tako: Laymann, Sylvius, Lopez etc. — Pa tudi če je že večkrat grešil, pravijo, se mu sme dati odveza, če kaže nenavadno kesanje; ker to nenavadno veliko kesanje stori, da priložnost ni več bližnja. Če se grešnik nenavadno hudo kesa, se bo poslej bolj serčno zoperstavljal skušnjavi, in jo bo verljivo tudi premagal. Ko bi toraj spokornik rekel: „*Ergo faciam, quod hactenus nunquam, jurabo vestrae ræ. per Deum vivum, me revera, quam primum illam dimissurum.*“ In hoc casu, pravi Gobat,⁴⁾ *admitterem juramentum, atque impertirer benedictionem, at certo negaturus, si post illud juramentum ad me rediret, agens se reum et perjuria et relapsus.* (Se vé, to zadeva tiste, ki so že poprej večkrat obetali se poboljšati.)

¹⁾ St. Alf. I. c. 454.

²⁾ Haringer, *Verwalt. d. Bussakram.* S. 164.

³⁾ Cardenas, *Dissert.* XL. C. 5. art. 1. n. 72.

⁴⁾ Gobati *experient. theolog. tract.* VII. n. 534.

Torej tudi tega mnenja so nekateri tehtni pravnik; — pa bolj varno se je ravnati po vodilih sv. Karola Bor. in sv. Alfonza, že zarad veljave, katero uživata, pa tudi zarad tehtnih vzrokov, s katerimi svoja vodila podpirata.

2. Kdor je prostovoljno v bližnji priložnosti po naključji, na pr. če kdo pri igri kolne, v družinah zoper vero pregrešno govori, ima znanje zunaj hiše, — pa resnično obljubi, da se bo priložnosti ogibal, po nauku sv. Karola Bor. in sv. Alfonza, sme prvič, da, če je bil v priložnosti, pa saj ni tolikrat grešil, kakor poprej, toraj se je dejansko poboljšal, — še tudi drugič in celo tretjič odvezan biti. Če se pa spovedeneec po dva ali trikratnem opominjevanji ni resnično poboljšal, se mu mora odveza odložiti, dokler s stanovitnim ogibanjem priložnosti skozi dalj časa svojega trdnega sklepa ne pokaže samo z obetanjem, ampak z djanjem. Vzrok pa, da se sme pri teh mileje ravnati, je ta, ker je ložej priložnosti ne iskati, kakor pa jo odpraviti, in toraj ni ravno treba, da bi se spokornik z odlogo odveze priganjal k spolnovanju svojega sklepa.

Kar posebno znanje zunaj hiše zadeva, je razločiti med mladenči in dekleti, kateri se z resnim namenom v sv. zakon stopiti obiskujejo, in med drugimi, kateri na to ne mislijo. V oziru na perve sv. Alfonz piše: *Caveant confessarii a permittendo sponsis domos sponsarum adire, et puellis earumque parentibus sponso in domum admittere, quia raro evenit, quod tales sponsi non labantur saltem in verba et cogitationes turpes in hujusmodi occasione, dum omnes aspectus et colloquia inter sponso sunt incentiva ad peccatum: estque moraliter impossibile, ipsos invicem conversari, et non sentire stimulos ad eos turpes actus, qui tempore matrimonii deinde succedere debent.*“ Vendar se pa svet sv. učenika povsod ne more tako natanko izpeljati, posebno na tistih krajih, kjer so drugačne šege, drugačne navade (Gousset.) Z mladimi osebami torej, naj bodo zaročene ali ne, se ne sme preterdo ravnati, če se obiskujejo z dovoljenjem in v pričo staršev: „Non est neganda absolutio juveni et puellae, qui aliquo tempore se in visitant animo matrimonium contrahendi; nemo enim tenetur ducere personam ignotam, sed per aliquod tempus potest experiri quibus moribus alter sit praeditus.“ — Drugače se ve da je z osebami, ki na zakon ne mislijo. Sv. Lig. pravi: *Generaliter autem loquendo de adolescentibus et puellis, qui invicem se adamant, quippe non sunt isti omnes indistincte de gravi culpa damnandi, sed ordinarie puto ipsos difficulter esse extra occasionem proximam lethaliter peccandi. Id nimia experientia patet, nam ex centum adolescentibus vix duo aut tres in occasione a mortalibus invenientur immunes . . . ne tales adamantes absolverent, si postquam ter ab aliis jam fuerint admoniti, ab hujusmodi amore sectando non abstinuissent, praesertim tempore nocturno, aut diu, aut clam, aut intra domos, aut contra parentum praecipitum . . . quanto magis rigorem cum poenitente adhibebit, tanto magis saluti ejus proderit; et contra, tanto magis cum illo immanis erit, quanto magis benignus erit in permittendo, ut ille in occasione maneat aut se immitat. Confessarii, qui sat virium et animi non habent, ut ejusmodi hominibus absolutionem negent, ab hoc munere arcendi sunt, vel potius ipsi abstinere debent, ne suae et alienae salutis jacturam faciant.*“

B. Neprostopoljna bližnja priložnost.

1. Kdor je naravno (fizično) ali nravno (moralčno) prisiljen, da mora biti v bližnji priložnosti, se pravi, da je neprostopoljno v tej priložnosti. — Ni težko določiti, kdaj je kdo naravno prisiljen, težje pa je, kdaj je npravna potreba.

Nekteri učeniki so v tem premehko sodili in so že vsak koristni ali pošteni vzrok imeli kot zadosten, da so priložnost neprostopoljno imenovali. Toda ta stavek je bil zaveržen (prop. 62. vid. supra). Prav dobro to razločuje Friedhoff: ¹⁾ „Glavno vodilo mora biti: Ker so časne dobrote, življenje, zdravje, čast, premoženje, podlaga čeznatornemu razvitku človekovemu po milosti: toraj se ena ali več teh dobrot ne sme bistveno poškodovati. Ako bi se spovedencu to zgodilo, ko bi priložnost zapustil, takrat je prisiljen v bližnji priložnosti, in occasione proxima necessaria. Posebej nekteri učeniki naslednje slučaje naštevajo:

- a) Če grešnik v hudi bolezni ali v smrtni nevarnosti nima družega za postrežbo, kakor osebo, s katero je grešil, — če resnično obljubi, jo precej odpraviti, kadar ozdravi. Pa to velja le pri skrivnem, svetu neznanem priležništvu. Sic Laymann ab omnibus receptus.
- b) Quando occasio relinqui non potest absque scandalo, gravi infamia, vel detrimento magno spirituali vel temporalis. ²⁾ Si ipsa est ita Si suae concubinæ dedit mutuos centum aureos, quos, si eam dimittat, non sit recuperaturus. ³⁾ Si ipsa est ita

¹⁾ Friedhoff. *kathol. Ethik.*

²⁾ De Lugo l. c. disp. XIV. n. 152.

³⁾ Sanchez disp. 16. n. 10.

effrons, ut dimissa propalatura sit occultum concubinatum; si ipsa sit ancilla, et nequeat illam adipisci absque pari periculo, cum tamen haud possit ullo modo carere ancilla omni.¹⁾

- c) Sic ergo poterit filius familias absolvi, quamvis maneat domi serva, cum qua solet peccare, quam tamen ipse expellere non potest, nec facile aut decenter fiet; et a fortiori, si cum fratre vel sorore habet occasionem peccandi, a quorum convictu sejungi non potest absque gravi detrimento.²⁾
- d) Pontifex in jur. can. declaravit, quod duo, qui contraxerunt matrimonium invalidum propter impotentiam, possunt simul cohabitare ut frater et soror propter scandalum et infamiam.³⁾

V teh slučajih je res težji bližnjo priložnost zapustiti, kakor greha se varovati in bati se je, ako bi moral priložnost zapustiti, bi prišel v večjo grešno nevarnost.

2. Grešnik, kateri je v neogibljivi bližnji priložnosti in je tedaj npravno ali naravno prisiljen, da more biti v bližnji priložnosti, mora imeti trdno voljo, vsih potrebnih pripomočkov se poslužiti, da bi notranjo nevarnost k grehu odpravil, da bo za odvezo sposoben. K bližnji priložnosti je dvojno potrebno: zunanje vabilo — constitutum remotum, — in notranje nagnjenje človeško — constitutum formale et proximum.⁴⁾ Če se zunanja priložnost ne more odpraviti, mora notranje nagnjenje zatirati, da se pomanjša in da ne bo več tako verljive nevarnosti k grehu, da se bližnja priložnost spremeni v daljno. Če ima grešnik trdni sklep, da se bo vsih pripomočkov posluževal, — sme dobiti odvezo. — To pa za to, ker priložnost k grehu sama na sebi še nij greh, in nij nasledno, da bi kdo moral grešiti v priložnosti, — in tudi v priložnosti zamore imeti pravi kes, in terden sklep ne več grešiti in vsih potrebnih pripomočkov se posluževati. Ne ta, ki je v nevarnosti, ampak kdor nevarnost ljubi, se pogubi; da pa nevarnosti ne ljubi, kaže, ker se pripomočkov zoper njo poslužuje.

Taki pripomočki so: beg, molitev, sv. zakramenti. Če se beži pred priložnostjo, se odstrani ali saj oddali vabilo, ki draži v greh; z molitvijo in večkratnim prejemanjem sv. zakramentov, se hudo nagnjenje pomanjša, duša se za dobro pokrepča, — toraj se bližnja priložnost v daljno spremeni. Grešniku naj se tedaj prigovarja, da naj beži pred priložnostjo, kolikor je mogoče, je sam ne iše, je ne podaljšuje brez potrebe, naj se ne pogovarja sam z osebo njemu nevarno, oči vanjo ne opira, se resnobno drži; naj mu priporoči spovednik pogostno molitev; naj si v začetku skušnjav prav živo pred oči stavi Božjo vsegapičujočnost; naj se navadi nekaterih kratkih zdihljejev, ktere naj v skušnjavi ponavlja; n. pr. „moj Jezus, usmili se me!“ „Sladko srce Marijno, bodi moje rešenje“; „O gospa moja“ itd.; naj večkrat čez dan ponavlja svoj sklep pred podobo križanega Jezusa, naj premišljuje poslednje reči, in opravlja kake mala pokorila. Narboljši pripomoček — efficacissimum et praesentissimum remedium — pa je gotovo večkratno prejemanje sv. zakramentov, in kolikor mogoče, pri ravno tistem spovedniku.

Če je grešnik vse to pripravljen storiti, sme biti odvezan: et asserenti se habere (has conditiones) debet credere Confessarius, quia poenitens in hoc foro testatur tam pro se, quam contra se.⁵⁾

Sv. Alfonz⁶⁾ to vodilo imenuje *communis*: Communiter affirmant D. D. non teneri poenitentem occasionem dimittere, si aliter grave damnum temporale passurus sit, dummodo interim sit paratus uti mediis praescriptis. Ita Navarrus, Lugo etc. — Potem pristavlja: n. 456. Hae sententiae probabilissimae sunt, verum in praxi omnes conveniunt expedire, ut iis, qui versantur in occasione proxima, etiam necessaria, differatur absolutio... Ego nunquam absolverem eum, qui est in occasione proxima extrinseca, praesertim si occasio sit de materia turpi, semper ac absolutio commode differri posset. — Censeo non tantum posse, sed etiam teneri ad differendam absolutionem, semper ac commode fieri potest, praesertim cum agitur de materia turpi.

Pri grešnikih te verste pa mora biti spovednik prav posebno previden, da ga spovedenci ne goljufajo. Včasih bližnje priložnosti in nevarnosti tako zmanjšujejo, da se zdijo le daljne; ali težave, s katerimi bi se zamogla bližnja priložnost odpraviti, tako zvekšujejo, da bi kdo mislil, da je res skoraj nemogoče jih odstraniti, — vendar pa večkrat nij druge težave, kakor ta, da je treba sercu tako prijetne vezi raztergati. — Pohujšanje, katero njih hudobno življenje daje, s tako lepimi besedami pokrijejo, kakor da bi nič ne bilo hudega. Popisujejo škodo, katero bi terpeli; zagotavljajo, da tudi v tej priložnosti je mogoče greha se varovati, čeravno skušnja poterjuje nasprotno.

¹⁾ Gobat. tract. VII. cas. XVI. n. 532.

²⁾ De Lugo l. c.

³⁾ c. Consolationi de frig. et malef.

⁴⁾ Cardennas l. c. c. I. n. 8.

⁵⁾ Sporer l. c. n. 327.

⁶⁾ St. Alfons. l. c. 455.

Na vso moč mora biti spovednik previden, da ga ne preslepijo in si odveze ne sprosijo. — Tisti, ki so v pregrešno znanje zamotani, se tudi izgovarjajo s tem, da bi na poštenji škodo terpeli, ko bi osebo od hiše odpravili, ali bi ne obiskovali več hiše, ktera je za nje bližnja priložnost. Toda tudi to je prazen izgovor. Sosedje in drugi za to znanje ali vedo, ali pa ne; če vedó, spokornik, če je slabo priložnost zapustil, ne bo zgubil dobrega imena, ampak bo zgubljeno poštenje zopet si pridobil; če pa ne vedo, tudi nič hudega ne bodo natolcevali.

3. Večkrat je spokornik pripravljen posluževati se pripomočkov, se jih tudi nekoliko časa poslužuje, potem pa neha in zopet greši. Kako je ravnati s takim? Sv. Alfonz pravi, da se mora brez odveze spustiti, če ne da posebnega znamenja poboljšanja, in tudi, ko bi take znamenja kazal, bi mu navadno, pravi, odvezo odložil, si commode fieri potest.

Drugače pa razsodi Laymann. On pravi: Če tudi se grešnik večkrat ravno tistega greha spoveduje, — zopet zamore biti odvezan, če ima le zopet terden sklep se poboljšati, ker sv. Jeronim¹⁾ pravi: Non solum septies sed septuagies septies delinquenti, si convertatur ad poenitentiam, peccata condonantur. Laymann hoče, naj se s takim grešnikom ravna kakor s povračljivim.

Cardinal de Lugo²⁾ pravi: Communis et vere est in hoc puncto doctrina, si sacerdos hic et nunc non obstante consuetudine præterita, judicet poenitentem habere verum dolorem, et propositum non peccandi; posse eum absolvere, quia dispositio sufficiens est dolor, et propositum præsens, non emendatio futura, atque ita poterit absolvi, licet judicetur relapsurus . . . Denique aliquando utile erit differre absolutionem per aliquot dies, ut appareat correctio et observatio propositi.

Ker so npravniki različnih misli, se pri enakih slučajih odveza ali odloži, da se grešnik bolj gotovo greha za naprej varuje, — prvo mnenje; — ali pa se večkrat poskusi, in se da odveza, če je za zdaj grešnik pripravljen — in še le potem, ko se je spovednik prepričal, da grešnikov sklep je slab, in da ga večkrat prelomi, se mu odveza odloži, — drugo mnenje.

4. Kako pa je ravnati z grešnikom, ki je prisiljen biti v bližnji priložnosti in se tudi vsih pripomočkov za poboljšanje poslužuje, pa vendar zopet greši? Se mu li sme dati odveza, preden nij zapustil priložnosti ko bi zaradi tega tudi moral veliko škodo terpeti?

To vprašanje je postalo zadnje čase kaj važno. Posebno odkar je P. Ballerini pisal svoje opazke k Gury-ju, je nastal velik šum in hud prepir med Alfonzisti in Jezuiti. Ti Sv. Alfonzu očitajo preveliko ojstrost, ojstrost ktera je bila npravnikom prejšnjih časov neznana, — sedanjim časom pa ni več primerna. Alfonzisti pa s krepko besedo zagovarjajo nauke in vodila svojega sv. učenika.³⁾

Kaj uči sv. Alfonz? Kaj hoče P. Ballerini?

Sv. Alfonz na zgoraj omenjeno vprašanje odgovori:⁴⁾ Prima sententia, quam tenet Lugo, Holzman Gobat, etc. dicit, posse eum absolvi toties quoties, modo habeat sufficientem dolorem et propositum. — Secunda sententia, tamen verior, quam tuentur Busenbaum, Roncaglia etc. tenet, hunc non posse absolvi, nisi occasionem deserat, cum jactura adhuc vitæ, si opus sit, quando nulla emendatio, nec probabilis spes emendationis appareat. Ratio, quia homo tenetur cum omni jactura, vitare periculum proximum peccati. Et licet aliquando, ob justam causam, possit permitti periculum peccati, nunquam tamen potest permitti peccatum; cum autem nulla spes appareat emendationis, periculum utique fit formale, et a peccato sejungi non potest, et ideo omnino est vitandum cum quocunque damno temporalis, etiam vitæ. Hic enim currit illud Marci: 9, 46. Si oculus etc. Et Matth. 16, 26. Quid prodest homini etc.

Trojne pogoje toraj stavi sv. Alfonz. a) da se spokornik v bližnji neprostovoljni priložnosti poslužuje vsih potrebnih pomočkov, b) da kljub temu vendar ravno tako zopet greši kakor poprej, c) da ni upanja, da bi se poboljšal. — Okoli tretje točke se prav za prav verti vprašanje, če ni upanja, da bi se grešnik poboljšal: periculum fit formale, et a peccato sejungi nequit, pravi sv. Alfonz.

V drugi izdaji svoje „theologiæ moralis“ P. Gury stavi naslednje vprašanje: An possit absolvi qui existens in occasione necessaria, etiam remediis adhibitis, eodem semper modo labitur? Resp. 1. Negari forte posset

¹⁾ St. Hieron. ep. 46 ad Ref.

²⁾ Lugo, de poen. n. 165, 166.

³⁾ Vindicie Alphonsianæ. Romæ 1873.

⁴⁾ St. Alf. L. IV. n. 457.

suppositum. Vix enim fieri potest, ut, remediis adhibitis emendatio aliqua non sequatur, si hæc opportuna et circumstantiis congrua proponatur.

K temu odgovoru P. Ballarini S. J. pristavi svoje opazke in ojstro sodi sv. Alfonsa ter ga obdolži pre-hude ojstrosti, posebno hudo graja besede: quando nulla spes est emendationis, ali z drugimi besedami, kadar se bližnja nevarnost nikakor drugače ne more spremeniti v daljno, — in to mnenje sv. Alfonza imenuje *hypothesium absurdum, absonam, vanam, chimæricam, atque sententiam, quam S. Doctor veriolem dicit, rationi non consonam, indiscretam et imprudentem.*

Da je ta sodba zoper sv. Alfonsa pretirana, rekel bi strastna, se že iz izrazov sprevidi, ktere rabi P. Ballarini. Da pa tudi mnenje sv. Alfonsa ni *sententia rationi non consona etc.*, ampak da ga tudi skušnja poterjuje, hočemo presoditi na sledečem izgledu:

Adolescens, qui sui juris non est, perditæ amat conjunctam, cum qua in eadem domo habitare cogitur, et simili, imo majori fervore ab ipsa amator. Pluribus peccatis cum ipsa commissis, conscientie stimulis agitatus ad confessionem accedit. Confessarius occasionem hanc necessariam esse agnoscens, remedia consueta ipsi præscribit, imprimis, ut solus cum sola versari evitare studeat. Poenitens nihil præscriptorum omittit, fideliter solus cum sola esse evitat; sed non evitat complex, quæ industriose eum inquirat, et blanditiis ac sollicitationibus eo perducit, ut denuo misere cadat et peccet, sin minus consummatis saltem imperfectis actibus, aut consentiendo in motus libidinosos. Redit ad confessarium, qui in adhibendis remediis nullatenus negligentem absolvere non hæsitat. Redit iterum atque iterum eodem modo recidivus. Non peccat, præterquam si a complice inquiratur et sollicitatur, ita ut sensu strictissimo vera sit suppositio, eodem semper modo. At denique confessarius merito de firmo proposito et dispositione sufficienti poenitentis dubitat; et tum hac ratione, tum ut poenitens ad majorem in resistendo energiam excitetur, absolutionem ipsi differt. Redit poenitens, verumtamen denuo eodem modo recidivus, nec ullum extraordinarium dispositionis signum præbens.¹⁾

Ali je v tem slučaju upati a) da se bo grešnik v tej bližnji priložnosti poboljšal in b) kaj je spovedniku storiti?

a) Gotovo je, da bi se grešnik skušnjavi lahko vstavljal, pa se vendar ne vstavlja zaradi pomanjkanja trdnega sklepa, ker Bog nikogar ne skuša čez njegovo moč, in nikomur ni nemogoče spolnovati nekterih zapovedi, če ga gnada božja podpira. (damn. Jans.) Gotovo pa je tudi, da ta grešnik popolnoma spozna hudobijo greha, pa tudi spozna nevarnost večnega pogubljenja, in ničesar bolj ne želi, kakor da bi se poboljšal, — sicer bi se pripomočkov ne posluževal in bi ne hodil k spovedi; pa: „*fasciatio nugacitatis obscurat bona, et inconstantia concupiscentiæ transvertit sensum sine malitia*“²⁾. — „*De carbonibus scintillæ dissiliunt, de ferro rubigo nutritur, morbos aspides sibilant, et mulier fundit concupiscentiæ pestilentiam, quam Salomon sic comparat, dicens: De vestimentis procedit tinea, et a muliere iniquitas viri. Et subjungit: Femina enim visu est basiliscus, voce siren; voce incantat, visu dementat, utroque perdit et necat*“³⁾

b) Če spovednik spozna, da ni upanja, da bi se grešnik v taki hudi nevarnosti poboljšal, če se je že vsih pripomočkov poslužil, pa brez vspeha, — mu ostane edino le to, da mu reče: Predragi moj, skušnja te uči in prepričal si se, da v tej priložnosti ni upati, da bi se poboljšal. Če hočeš rešiti svojo dušo, bodi serčen, zapusti hišo svojega očeta, svoj dom, svoje znance itd. (Abraham) naj bo kar hoče. Bog te ne bo zapustil etc.

Iz tega zgleada se sprevidi, da taki slučajni niso le domišljeni in da res tukaj veljajo besede Jezusove: „*Če te tvoje oko pohujša . . . Mark. 9, 46. „Kaj pomaga človeku . . . Luk. 9, 52. P. Ballarini to zanikuje in z njim se strinjajo nekteri drugi, ki pravijo, da tudi zdaj mu ni treba priložnosti zapustiti, ako bi moral veliko časno škodo terpeti, ker se s pripravnimi pripomočki vselej lahko bližnja priložnost v daljno spremeni.*

Da mora grešnik, kadar ni upanja, da bi se v bližnji priložnosti poboljšal, pripravljen biti raji vse zapustiti, to je razvidno že iz svetega pisma; pa tudi mnogi izvrstni učeniški to spričujejo, — in ravno na te naslanja sv. Alfonz svojo terditev.

Ker je vprašanje važno, hočem vodila nekterih učeniških omeniti.

¹⁾ Cnf. *Vindiciæ Alf. pars. V. Quæstio XXII. art. I. n. 1.*

²⁾ *Sapient. 4. 12.*

³⁾ *Cornel. a Lap. ad Matth. 5, 29. citat Cyprianum.*

Cardennas piše: Quærit peccator, in fomentum suæ luxuriæ, puellam suis deliciis idoneam. Incidit in quandam parentibus orbatam, præ fame fere pereuntem, et omni humana spe destitutam. Hæc post diuturnum tempus concubinitus, conscientie morsibus lacerata, vadit ad confessarium. Iste cognoscit necessitatem moralem persistendi in ea domo; alias fame peribit; et dum hotari conatur, ut persistens in domo, resistat luxuriæ sui complicitis et adhibeat media salutaria, propositi, orationis etc. Respondet illi, id sibi esse impossibile; quia si resistat libidini complicitis, illam certissime e domo expellet, quo facto, præ fame peribit. — Respondeo: in hoc casu teneri feminam, ad assumendum illud unicum medium, egrediendi e domo, etiamsi præ fame peritura sit. — Quomodo se geret confessarius circa absolutionem hujus femine? Respondeo, . . . nullo modo est absolvenda, nisi prius domo egrediatur.¹⁾

Leonardus Jansen ait: . . . quodsi etiam his non obstantibus, maneat idem periculum relabendi . . . tenetur eam (concubinam) e domo expellere etiam cum periculo fame et vitæ; alias absolvi non potest. . . Sed quid, si filia habet turpem consuetudinem cum famulo, quem nec potest dimittere, nec scelus sine infamia aperire, neque fugere sine gravissimis incommodis? Resp. Debet ex occasione proxima facere remotam . . . si hæc non juvent, debet potius crimen patri aperire, fugam vel mortem eligere — quam cum proximo periculo relabendi servo commanere.

Ravno tako razsojuje veliko število drugih nravníkov.

Sit igitur conclusio: 1. Doctrina Stí. Alfonsi non tantum evidentibus rationibus intrinsicis, sed etiam claris s. scripturæ textibus, gravissimorum DD. auctoritate, immo communi eorum sententia sustentatur.

2. Opposita vero sententia practice considerata, omnino rejicienda est, quippe quæ in praxim deducta aeternam poenitentis salutem manifesto periculo exponit.

Kadar spovednik grešniku v bližnji priložnosti iz imenitnih vzrokov odvezo podeli, naj ga prav resno opominja, da mu odveza ne pomaga, če njegove obljube niso resnične, in da v prihodnjic odvezan ne bo, če bližnje priložnosti ne zapusti. Nikakor pa ne sme preojstro s takimi grešniki ravnati, da bi jih ostrašil, ampak z vso ljubeznijo jim dajati serčnost. Ako jim mora odvezo odložiti, jim mora prijazno pa živo prigovarjati, naj gotovo kmalo pridejo k spovedi. Če spovednik premalo ljubeznjivo ravna, bo naterti terst zlomil, tleče predivo ugasnil, jih pahnil od sebe, pripravil v obupanje, ne da bi se k Bogu nazaj vernili, pogreznili se bodo še globokeje v pregreho. Veliko se jih v svojih pregrehah ravno zarad tega pogubi, ker jih je spovednik s svojim terdim srcem pahnil od sebe, da so nad zveličanjem obupali.

Poslednjic je še omeniti, da se mora spovednik posebno na tiste bližnje priložnosti ozirati, ktere so čistosti in keršanski kreposti vselej zelo nevarne, pa se jih je vselej večji del prav lahko ogibati, če ima le resno voljo, n. pr. ples, znanje z drugim spolom, slabe tovaršije, gostilnice, postopanje itd. Prav posebno pa mora pazljiv biti na nevarnosti, ktere sedanji čas sv. veri protijo; ker nikdar se sovražniki niso bolj prizadevali jih vedno več v svojo družbo dobiti in sv. vero Jezusovo, ko bi bilo mogoče, popolnoma iz zemlje iztrebiti. Sedanji čas je toraj za stare in mlade, nizkega in visocega stanu le preveč bližnjih priložnost, ktere lahko pripravijo človeka ob vero. Take so n. pr. občevanje z brezverci, nejeverci, prostomišljaki, razna cerkvi sovražna društva, branje cerkvi in sploh keršanstvu sovražnih bukev in časopisov. Ako je vestna dolžnost spovednikova svoje spovedence svariti pred priložnostmi, v kterih je sveta čednost, čistost, nedolžnost v verjetni nevarnosti, in tistim odreči ali odložiti odvezo, kteri se takih priložnost ogibati nočejo, ali pa je po večkratnem opominjevanji in ponovljeni obljubi vendar niso zapustili, — imajo še večji dolžnost in ostrejši odgovornost do tistih spovedencev, kteri obiskujejo priložnosti, v kterih se ne le ta ali una čednost, ampak temelj vseh čednost in keršanskega življenja — sveta vera podkupa. Vse spovedence, če je treba, bo pred temi nevarnostmi svaril, pri vsakem posebej pa natanko prevdaril, če je ta ali una, sama po sebi sicer nevarna okolišina (n. pr. ples, znanje, branje), tudi ravno temu spokorniku res bližnja priložnost, preden bo ž njim kot z grešnikom v bližnji priložnosti ravnal.

Če vse ob kratkem pregledamo, se kaže, da naj spovednik z grešniki v bližnji priložnosti po naslednjih vodilih ravna:

¹⁾ Crisis secunda, diss. 40. c. 7. art. 3. n. 145.

1. Naj prvo je potrebno, da si prav jasen pojem zadobi, kaj je bližnja priložnost? Le tako je mogoče razumeti pravila, po katerih naj se z grešniki ravna. Vidili smo, da niso vsi pravniki enakih misli v oziru določila bližnje priložnosti.

2. Stavki od sv. Cerkve zaverženi morajo biti podlaga ravnanju v zadevnih slučajih.

3. Kdor je prostovoljno v bližnji priložnosti, in je noče zapustiti, se mu odveza naravnost odreče.

4. Kdor je prostovoljno v bližnji priložnosti in esse, pa obljubi, da jo bo odpravil, mu je dobro, odvezo odložiti če tudi prvič pride (pro medicina). Dopuščene so nekatere izjeme. — Drugi, mehkejši pravniki zahtevajo, da se jim še le potem odveza odloži, če že večkrat obljube niso spolnovali — pa tudi zdaj se jim izjemno še sme podeliti odveza.

5. Kdor je prostovoljno v bližnji priložnosti in non esse — se mu sme že prvič odveza dati.

6. Kdor je prisiljen biti v bližnji priložnosti, se mora vsih pripomočkov poslužiti, da bližnjo priložnost spremeni v daljno. Če je to pripravljen storiti, se mu sme dati odveza, — pa boljši je pri nekaterih slučajih jo odložiti.

7. Če grešnik sicer sklone se posluževati potrebnih pomočkov, pa sklep prelomi in zopet greši, — se mu ne da odveza, če ne kaže posebnega kesanja, — prvo mnenje; — se mu da odveza, kolikorkrat je sicer pripravljen, — drugo mehkejše mnenje.

8. Ali je grešnik, kateri v bližnji priložnosti vedno greši, čeravno se vsih potrebnih pripomočkov poslužuje, dolžan bližnjo priložnost zapustiti, ko bi tudi še tako veliko škodo terpel? ali sme v nji ostati? o tem vprašanji so zopet učeniki različnih misli, — eni (sv. Alfonz) terdijo, da je dolžan zapustiti priložnost, — drugi (P. Ballerini) zanikujejo.

Pepir med Alfonzisti in Jezuiti, posebno o zadnji točki, je pa skoraj popolnoma nepotreben, kajti med sv. Alfonzom in njegovimi „nasprotniki“, kakor Jezuite imenujejo, ni posebnega bistvenega razločka, in ojstrost sv. Alfonza do grešnikov v bližnji priložnosti ni ravno tako velika, čeravno se nekateri stavki lahko napčno razumejo in preojstro razložijo. Sv. Alfonz sam in njegovi sinovi so te stavke bolj pojasnili in po teh pojasnilih mine prevelika ojstrost.

Nekateri ne morejo razumeti, da mili sv. Alfonz, kterega so neki čas razupili, da je premehek, jim je v marsikaterih rečeh preojster. Ti ne pomislijo, da ravnanje spovednikovo se v več letih zamore spremeniti. Kar je pred pol stoletjem bilo prav dobro in koristno, se pozneje pri spreminjenih okolišinah ne more s tolikim pridom rabiti. Kar je bistvenega, tega se mora vsak pravnik, vsak spovednik vsih časov držati. — Nebistveno pa se v različnih časih, da, ravno tisti čas pri raznih osebah in okolišinah lahko spreminja. Pri vsem svojem ravnanju v spovednici pa mora spovednik pred očmi imeti nauk sv. Cerkve in zveličanje duš.

III.

Erkenntniß des k. k. Verwaltungsgerichtshofes

vom 21. Dezember 1876, S. 496.

Die von dem neuen an den alten Pfarrer im Sinne des Hofkanzleidekretes vom 12. Juli 1805 abzuführenden Stola-Pauschalien fallen unter die Bestimmung des §. 21 des Gesetzes vom 7. Mai 1874, R.-G.-Bl. Nr. 50 — nur insoweit der Anwendung derselben nicht privatrechtliche Titel entgegenstehen oder bei der Umpfarrung selbst etwas Anderes vereinbart wird, beziehungsweise vereinbart worden ist.

Der k. k. Verwaltungsgerichtshof hat über die Beschwerde des deutschen Ritterordens Namens der Deutsch-Ordens- und Hauptpfarrkirche Maria Himmelfahrt in Troppau gegen das k. k. Ministerium für Kultus und Unterricht und die Pfarre Gilschwitz wegen der zu Gunsten der Letzteren aus der Pfarre Maria Himmelfahrt geschehenen Exeindirung des jährlichen Stola-Pauschales per 60 fl., nach der am 20. December 1876 durchgeführten öffentlichen

mündlichen Verhandlung und nach Anhörung der Ausführungen des Hof- und Gerichts-Advokaten Dr. Oskar Schmitt, als Vertreters des deutschen Ritter-Ordens, und der Gegenausführungen des k. k. Sektionschefs Dr. Karl Semayer, als Vertreters des belangten k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht, zu Recht erkannt:

„Die angefochtene Entscheidung des k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht ddo. 1. August 1876, Z. 10219, wird als gesetzwidrig aufgehoben.“

Entscheidungsgründe. Durch die der Beschwerdeschrift angefügten Beilagen ist erwiesen, daß bei der im Jahre 1871 in Ansehung der Gemeinde Gilschwiß vorgenommenen Umpfarrung zwischen dieser Gemeinde und dem deutschen Ritterorden Namens der demselben inkorporirten Pfarre Maria Himmelfahrt eine Vereinbarung getroffen worden ist, nach welcher die aus der ausgeschiedenen Gemeinde Gilschwiß fließenden Stola-Einkünfte — trotz der Errichtung der Pfarre daselbst — nicht dieser zukommen sollen, sondern der Pfarre Maria Himmelfahrt zu verbleiben haben.

Nach diesen Urkunden hat nämlich der von der Gemeinde um Zustimmung zur Errichtung dieser neuen Pfarre und um Uebernahme des Patronates ersuchte Hoch- und Deutschmeister Herr Erzherzog Wilhelm kaiserliche Hoheit diese Zustimmung unter der Bedingung ertheilt, daß die aus der Gemeinde entfallenden Stola-Einkünfte der Pfarre Maria Himmelfahrt, welche dieselben bisher bezogen hatte, auch fortan verbleiben, es haben dann zeuge des kommissionellen Verhandlungsprotokolls die Vertreter der Gemeinde Gilschwiß erklärt, diese daselbst aufgenommene Bedingung anzunehmen und hat schließlich die Kirchenverwaltung der Errichtung der neuen Pfarre unter dieser Bedingung zugestimmt.

Diese Vereinbarung ist nun eine derartige, daß im Bestande derselben nach §. 21 des Gesetzes vom 7. Mai 1874, R.-G.-Bl. Nr. 50, die Exeindirung dieser Stola-Einkünfte ausgeschlossen war.

Gegenüber der Einwendung, es sei dieser Vertrag rechtsunwirksam, weil derselbe ohne die nach Artikel IV. des kaiserlichen Patentens vom 5. November 1855, R.-G.-Bl. Nr. 195, nothwendig gewesene Mitwirkung der Staatsverwaltung geschlossen worden sei, genügt es, auf den Inhalt des erzbischöflichen Creations-Reskriptes ddo. Krenzier 27. November 1871 und auf die in der mündlichen Verhandlung in vidimirter Abschrift vorgelegte Zuschrift der k. k. Landesregierung in Schlessien an das fürsterzbischöfliche Ordinariat in Olmütz ddo. 16. Juli 1868, Z. 6196, zu weisen. Jede dieser beiden Urkunden konstatirt, daß die Staatsgewalt mit der unter dem erwähnten Vorbehalte beabsichtigten Errichtung der neuen Pfarre in Gilschwiß einverstanden war.

Angesichts dessen entfällt die Erörterung der Frage, ob hier, wo von der Gemeinde Gilschwiß die Einkünfte des neuen Pfarrers bereits in einem als hinreichend angesehenen Maße sichergestellt waren, überhaupt eine Genehmigung der Staatsgewalt erforderlich war.

Allerdings hat bei der Vereinbarung kein Vertreter der neuen Pfarre intervenirt, und wäre dieß auch gar nicht möglich gewesen, weil diese Pfarre eben noch nicht bestanden hat. Dieser Umstand kann aber die Wirksamkeit derselben auch in Ansehung der Pfarre Gilschwiß nicht alteriren, weil die nach dieser Vereinbarung vollzogene Inbestimmung des ersten dortigen Pfarrers auf Grund des erwähnten fürsterzbischöflichen Reskriptes ddo. 27. November 1871 erfolgt ist, in welchem Reskripte der mehrgedachte Vorbehalt in Ansehung der Stolabezüge zu Gunsten der Pfarre Maria Himmelfahrt ausdrücklich aufgenommen ist.

Außerdem geht aus der Entscheidung des k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht hervor, daß später sich die Pfarrer von Maria Himmelfahrt und von Gilschwiß über ein Pauschale einverstanden haben, welches der Letztere dem Ersteren an Stelle der einzelnen Einnahmen an Stolagebühren jährlich zu berichtigen hat, woraus sich ergibt, daß der Pfarrer von Gilschwiß selbst seine Verbindlichkeit, die Stolabezüge an den Pfarrer von Maria Himmelfahrt abzuliefern, wohl erkannte.

Endlich ist die Behauptung, daß Vereinbarungen begrifflich nur dann vorliegen, wenn damit eine Aenderung des bestehenden, durch die Gesetzgebung geregelten Rechtszustandes bewirkt, nicht aber dann, wenn bloß das ohnedem bestehende Recht anerkannt wird, wie dieß letztere in dem Vertrage thatsächlich geschehen sei, ungegründet.

Denn Verträge können geschlossen werden ebensowohl, um neue, im Wege der Gesetzgebung nicht geregelte Rechte zu erwerben, als auch, um zwar in diesem Wege geregelte, aber doch nur für die Dauer des einschlägigen Gesetzes sichergestellte Rechte für immer zu sichern.

Hiernach erscheint die vom k. k. Ministerium für Kultus und Unterricht ungeachtet der angeführten, bei der Umpfarrung getroffenen Vereinbarung verfügte Exeindirung des Stola-Pauschales als nicht dem Gesetze entsprechend, und mußte diese Verfügung aufgehoben werden.

IV.

Die Hinzufügung eines neuen Vornamens ist einer (unstatthafter) Aenderung des Vornamens gleich zu halten.

(Aus der österreichischen Zeitschrift für Verwaltung Nr. 51 vom Jahre 1876.)

Eduard F. in T. ist bei der dortigen Statthalterei um die Bewilligung eingeschritten, daß sein am 24. Februar 1861 geborener und vom evangelischen Pfarrer C. daselbst auf die Namen Emil Adolf Ernst getaufter Sohn den Vornamen „Milosch“ tragen dürfe.

Diesem Gesuche hat die Statthalterei mit Erlaß vom 24. September 1876 unter Offenlassung des Ministerialrefurses mit der Motivirung keine Folge gegeben, daß sie sich nicht für befugt erachte, Aenderungen von Taufnamen zu gestatten.

F. legte die Ministerialberufung ein, worin er behauptete, daß die Statthalterei ihn mißverstanden habe, indem er nicht um die Aenderung des Vornamens seines minderjährigen Sohnes, sondern nur um die Gestattung gebeten habe, daß dieser seinem Vornamen den Namen Milosch beifügen dürfe, und daß dieser Name auch in der T. . . 'er evangelischen Taufmatrik nachträglich beigelegt werde. Wie aus dem Refurse hervorgeht, war der Grund seines Gesuches der, daß sein gedachter Sohn schon seit jeher Milosch genannt wird und daß es sich nur darum handle, dieses faktische Verhältniß mit den Angaben im Taufregister in Einklang zu bringen.

Das Ministerium des Innern hat unterm 21. Oktober 1876, Z. 14.601 diesem Refurse des F. keine Folge zu geben befunden, „weil eine Umänderung der Vornamen gesetzlich unzulässig erscheint und die begehrte Hinzufügung eines neuen Vornamens einer Aenderung des Vornamens gleichzuhalten ist.“

V.

Einsendung von Matriken-Scheinen über Geburts-, Trauungs- und Todesfälle schweizerischer Staatsangehöriger.

Im Diözesanblatte Nr. 11 ex 1876 S. 132 ist der Seelsorgsgeistlichkeit mitgetheilt worden, daß zufolge Art. 8 des Staatsvertrages zwischen der österreichisch-ungarischen Monarchie und der Schweiz vom 7. Dezember 1875, (R.-G.-Bl. Nr. 70 ex 1876) in allen Geburts-, Trauungs- und Todesfällen schweizerischer Staatsangehöriger in Oesterreich-Ungarn die kompetenten kirchlichen und weltlichen Funktionäre die ämtlichen Auszüge aus den Kirchenbüchern, respektive Standesregistern ohne Verzug und kostenfrei auszufertigen haben.

In Folge Erlasses des k. k. Ministeriums des Innern vom 4. Jänner 1877, Z. 17535 werden die mit der Matrikenführung betrauten Seelsorger hiemit angewiesen, in allen vorkommenden Geburts-, Trauungs- und Todesfällen schweizerischer Staatsangehöriger die in der deutschen oder lateinischen Sprache ausgestellten oder mit einer lateinischen Uebersetzung begleiteten und kostenfrei ausgefertigten Geburts-, Trauungs-, und Todtenscheine ohne Verzug, im Wege der politischen Behörde I. Instanz (d. i. der k. k. Bezirkshauptmannschaft), welche die erwähnten Scheine beglaubigen wird, zum weiteren Verfahren an die k. k. Landesregierung zu leiten.

VI.

Konkurs-Verlautbarung.

Durch Versetzung des Herrn Pfarrers Johann Toman in den zeitlichen Ruhestand ist die Pfarre Černuše in Erledigung gekommen und wird dieselbe unterm 17. März d. J. zur Bewerbung in der Diözese ausgeschrieben. Die Bittgesuche sind an den hochw. Herrn Pfarrer von Mannsburg, Johann Zore zu stilisiren.

VII.

Chronik der Diözese.

Präsentirt für erledigte Pfarrpfründen wurden folgende Herren: Anton Hočevar für St. Jobst ob Bilichgraz, Lorenc Urbanija für Ambrus und Josef Zalokar für St. Mihael bei Seifenberg.

Der quieszirte Pfarrkooperator von hl. Kreuz bei Landstratz, Herr Franz Vrančić ist am 11. d. M. in Moravče gestorben und wird derselbe dem Gebete des Diözesanklerus empfohlen.

Vom fürstbischöflichen Ordinariate Laibach am 24. März 1877.